

DRAMMEN
KOMMUNE

Handlingsplan

FRA ORD TIL HANDLING

Forebygging av utenforskap, radikalisering og voldelig ekstremisme

– et godt sted å leve

Innhold

FORORD	3
SAMARBEID MELLOM DRAMMEN, NEDRE EIKER OG SVELVIK	3
BAKGRUNN FOR PLANEN	4
FOREBYGGING OG TIDLIG INNSATS	5
GENERELT OM UTFORDRINGSBILDET I 2020	6
SENTRALE BEGREPER	7
BEREDSKAP OG HANDLING «HVA GJØR DU VED EN BEKYMRING?»	9
KUNNSKAPSOVERSIKT	11
VEDLEGG TIL PLANEN	13
MULIGE BEKYMRINGSTEGN	13
GENERELLE RISIKO- OG BESKYTTELSESAKTØRE	14
TILTAK OG PRIORITERTE OMRÅDER	15
VIKTIGE TELEFONNUMMER	16

FORORD

Med denne handlingsplanen ønsker vi å styrke arbeidet med å forebygge radikaliserings- og voldelig ekstremisme i vårt distrikt. Veien mot voldelig ekstremisme kan ofte starte som en søken etter et miljø å høre hjemme i. Vi ønsker å jobbe for at alle innbyggere, uansett bakgrunn, finner tilhørighet og hører hjemme i sitt nærområde.

Trygghet i hverdagen er en av de viktigste verdiene for oss alle og henter tett sammen med opplevelse av frihet. Mangel på trygghet kan gjøre oss utrygge og usikre. Noen kan i en slik situasjon søke trygghet i kriminelle eller ekstreme miljøer.

Drammen har i lang tid drevet med kriminalitetsforebyggende arbeid, i et samarbeid mellom aktører på flere arenaer. Dette er en viktig jobb for å forebygge utrygghet og utenforskap. Vi har allerede gode modeller for forebyggingsarbeidet og et oppdatert læreplanverk i skolen fra høsten 2020 gir gode rammer for videre målrettet arbeid for ansvarlighet, inkludering og toleranse.

Denne handlingsplanen skal bidra til at modellene også brukes aktivt for å forebygge nettopp radikaliserings- og voldelig ekstremisme.

Forebygging starter der vi bor, der vi er. Ansatte i kommunen eller politiet er ofte i første linje i møte med sårbare mennesker. Frivillige i trossamfunn, lag og foreninger kan også treffe mennesker i utfordrende og sårbare situasjoner.

Derfor er det viktig å styrke det forebyggende arbeidet mot radikaliserings- og voldelig ekstremisme med mer kunnskap, tettere samarbeid og økt koordinering av arbeidet på området. Handlingsplanen kan bidra til å styrke innsatsen på tvers av sektorer i Drammen.

Målgruppen for denne handlingsplanen om utenforskap, radikaliserings- og voldelig ekstremisme er derfor både ansatte og innbyggere i Drammen kommune. Sammen kan vi bidra til trygghet, tilhørighet og gode nærmiljø for alle.

Samarbeid mellom Drammen, Nedre Eiker og Svelvik

I forarbeidet til denne handlingsplanen har ansatte fra kommunene Drammen, Nedre Eiker og Svelvik sammen redigert Drammens handlingsplan «forebygging av voldelig ekstremisme» fra 2015. Det resulterte i en felles prosess om planverk for hver av de tre kommunene som kunne gjelde fram til sammenslåingen i 2020.

Innspill ble hentet fra eksisterende planverk og risikovurderinger nasjonalt og i hver av de tre kommunene. I tillegg til målrettet forebygging mot radikaliserings- og voldelig ekstremisme er dette arbeidet forsøkt knyttet sammen med forebyggende arbeid mot utenforskap.

Tidlig forebygging av utenforskap bidrar ikke bare til tilhørighet og sunn utvikling for barn og unge, men også for å forebygge radikaliserings- og voldelig ekstremisme.

Denne samlede handlingsplanen ble vedtatt av kommunestyret i Drammen 16. juni 2020 med prioriterte tiltak overført fra planverkene som var gjeldende i 2019. Planen videreutvikles med nye og konkrete tiltak i samarbeid mellom kommunen, politiet og andre aktører.

BAKGRUNN FOR PLANEN

Trusselen som voldelig ekstremisme utgjør i Norge i dag, er mer kompleks enn tidligere. På 1990-tallet var det norske trusselbildet relativt oversiktlig med små ekstremistiske miljøer. Personer i disse miljøene var synlige på arenaer som det var forholdsvis enkelt for politi og andre forebyggende aktører å ha oversikt over. Miljøene hadde klart definerte lederskikkelser. Personer som ble radikalisert inn i slike miljøer, var fortrinnsvis etnisk norsk ungdom. De norske ekstreme miljøene på 1990-tallet var i liten grad påvirket av internasjonale væpnede konflikter og hendelser. Få personer oppsøkte konkret operativ trening gjennom utenlandsopphold i konfliktområder. Forebyggings tiltak mot voldelig ekstremisme, spesielt nynazistisk ideologi, ble positivt tatt imot av samfunnet generelt og blant familiene til personene det gjaldt.

I dag er de ekstremistiske miljøene i Norge mer sammensatte. Selv om mange av de psykologiske og samfunnsmessige faktorene som driver personer inn i en radikaliseringsprosess er de samme som før, har arenaer ne for radikalisering blitt flere og mer komplekse.

Regjeringen lanserte i juni 2014 Handlingsplan mot radikalisering og voldelig ekstremisme. Med denne handlingsplanen ønsket Regjeringen å styrke det forebyggende arbeid mot voldelig ekstremisme gjennom økt kunnskap, mer samarbeid og bedre koordinering. Innsatsen må styrkes på tvers av fagområder og samfunnssektorer. Målet er å fange opp personer i risikozonen så tidlig som mulig, og møte dem med tiltak som virker. Forebyggingsarbeidet er sentralt for å sikre grunnleggende verdier som demokrati, menneskerettigheter og trygghet. Det å kunne leve uten frykt for å bli utsatt for hat og vold er en grunnleggende verdi i samfunnet.

Med bot eller fengsel inntil 3 år straffes den som forsettlig eller grovt uaktsomt offentlig setter frem en diskriminerende eller hatefull ytring. Som ytring regnes også bruk av symboler. Den som i andres nærvær forsettlig eller grovt uaktsomt fremsetter en slik ytring overfor en som rammes av denne, jf. annet ledd, straffes med bot eller fengsel inntil 1 år.

Med diskriminerende eller hatefull ytring menes det å true eller forhåne noen, eller fremme hat, forfølgelse eller ringeakt overfor noen på grunn av deres

- a) hudfarge eller nasjonale eller etniske opprinnelse,
- b) religion eller livssyn,
- c) homofile orientering, eller
- d) nedsatte funksjonsevne.

Straffeloven § 185

I Norge er det ytringsfrihet. Ytringsfrihet er en av de grunnleggende rettighetene i FNs menneskerettighetskonvensjon. Å ha ytringsfrihet betyr at alle i Norge i utgangspunktet har lov til å gi uttrykk for det de mener. Ytringsfriheten gjelder også for avvikende holdninger.

Loven setter grensen ved ytringer som er hatefulle eller diskriminerende. Slike ytringer er straffbare. Ekstreme eller radikale ytringer er som regel ikke ulovlige. Målet er derfor ikke å forebygge kontroversielle meninger og ytringer men å forebygge voldelig ekstremisme.

Det er viktig at det forebyggende arbeidet gjøres på en måte som ikke bidrar til stigmatisering og generalisering på bakgrunn av kjønn, etnisitet, religion eller sosioøkonomisk status.

Arbeid for tilhørighet og inkludering og mot utenforskap mener vi vil bidra til lavere risiko for radikalisering og økt beskyttelse mot utvikling av voldelig ekstremisme.

Forebygging og tidlig innsats

Forebygging krever helhetlig innsats på tvers av fagområder og tjenestetilbud. Det er viktig å bygge videre på de gode erfaringene vi har med lokal samhandling for å forebygge kriminalitet. Alle offentlig ansatte skal forholde seg til gjeldende regelverk om informasjonsdeling og samarbeid, et arbeid som kan være utfordrende for informasjonsutveksling. Så langt det er mulig, skal offentlige ansatte samarbeide i tråd med intensjonen i regjeringens handlingsplan.

Et samarbeid bør bygge på anonymisering eller samtykke fra den det gjelder eller dennes foresatte. Det er viktig å være klar over at plikten til å avverge en straffbar handling går foran taushetsplikten.

Et inkluderende samfunn hvor alle får mulighet til å delta ut i fra sine egne ressurser og interesser vil virke forebyggende både på sosial utstøting, marginalisering og kriminalitet. Kjernen i forebygging av ekstremisme er den samme som for forebygging av blant annet skolefravall, rusproblematikk og kriminalitet. Alle har et ansvar for å motvirke utstøtelsesmekanismer og utenforskap i hverdagslivet til alle barn og unge.

Vi må alle forsøke å bidra til at unge utvikler et godt selvilde og en identitet knyttet til å være en del av et positivt fellesskap.

Politiråd

Politiråd er et formalisert samarbeid mellom lokalt politi og kommunale myndigheter. Målet er å bidra til samarbeid om kriminalitetsforebygging og trygghet i lokalsamfunnet.

Forebyggingskontakt i politiet

Forebyggingskontakten er politiets kontaktpunkt ved bekymring om radikaliserings og voldelig ekstremisme. Forebyggingskontakten har kunnskap om effektive tiltak og tilgjengelige ressurser, driver bevisstgjøringsarbeid og er kontaktperson opp mot PST og lokale samarbeidsaktører.

Forebyggingskontakten skal også ha en rådgivende funksjon opp mot politiråd, SLT og andre lokale samordningsstrukturer.

SLT

SLT står for Samordning av lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak. Det er en samordningsmodell for lokale, forebyggende tiltak mot rus og kriminalitet. Målet med SLT er at kommunens barn og unge skal få riktig hjelp til riktig tid, av et hjelpeapparat som samarbeider godt på tvers av etater og faggrupper. Målgruppen er hovedsakelig unge fra 12 til 18 år.

Svelvik, Drammen og Nedre Eiker har egen SLT-koordinator. SLT-koordinatoren skal bidra til at ulike aktører får bedre mulighet for en felles problemforståelse av hva som er kommunens viktigste utfordringer, og hvilke tiltak som skal settes inn. Innsatsen skal være mangfoldig og rettes mot både sosiale miljøer, enkeltpersoner og fysiske omgivelser.

Gode og stimulerende oppvekstvilkår og tidlig hjelp og støtte vil kunne bidra til mindre problematferd, rusmisbruk og kriminalitet.

Politiets sikkerhetstjeneste

Politiets sikkerhetstjeneste, PST, er en polititjeneste direkte underlagt Justis- og beredskapsdepartementet. PST er en landsdekkende tjeneste med lokale enheter i politidistriktene.

PST forebygger rekruttering til voldelig ekstremisme dels gjennom egne aktiviteter og dels gjennom samarbeid med andre instanser som politi og kommuner. PST skal ha tett dialog og oppfølging av de lokale forebyggingskontaktene og gi kontaktene relevant opplæring og fenomenkunnskap.

Generelt om utfordringsbildet i 2020

Det finnes ingen sikre tegn i dag som tyder på at det eksisterer et sterkt miljø knyttet til radikal islam eller voldelig islamistisk ekstremisme i Søndre Buskerud. Men det finnes heller ingen garanti for at ekstreme miljøer ikke kan utvikle seg også i vår region.

PST(Politiets Sikkerhetstjeneste) har gitt noen føringer i sine trusselvurderinger i 2020.

Trusler mot myndighetspersoner:

En rekke norske myndighetspersoner vil kunne utsettes for hatefulle, sjikanerende og truende hendelser i året som kommer. For enkelte vil denne aktiviteten være så omfattende at det påvirker deres deltakelse i samfunnsdebatten. De fleste trusselaktørene har imidlertid lav kapasitet og evne til å begå vold og PST forventer at terskelen for å gjennomføre angrep mot myndighetspersoner fortsatt vil være høy.

Politisk motivert vold:

Det vurderes nå som like sannsynlig at en terrorhandling vil utføres av høyreekstremister som av ekstreme islamister. Trusselen fra høyreekstremisme i Norge utviklet seg i negativ retning i løpet av 2019, og har foreløpig resultert i ett terrorangrep. Det lave omfanget av radikaliserings til ekstrem islamisme i Norge forventes å vedvare i 2020.

PST skriver at personer og grupper inspirert av ekstrem islamistisk ideologi vil være den mest alvorlige terrortrusselen mot Norge også i 2019. Likevel mener PST at de ekstreme islamistiske miljøene i Norge er svekket sammenliknet med tidligere. Miljøene fremstår i dag med en lavere grad av organisering enn før og ekstreme islamister er langt mindre synlige i det offentlige rom.

PST forventer et vedvarende begrenset omfang av radikaliserings og lavt antall terrorhendelser. Det er fortsatt få personer i Norge som støtter ekstrem islamisme. Få radikaliserings er aktive. Det er lite aktivitet blant radikaliserings personer, og ingen organisasjoner fremmer ekstrem islamistisk ideologi i det offentlige fysiske rom.

Det vurderes som svært lite sannsynlig at norske venstreekstreme vil forsøke å gjennomføre terrorhandlinger i 2020. PST forventer imidlertid at den markante økningen i politisk motivert vold mot dem de definerer som motstandere, vil fortsette.

PST forventer at i året som kommer vil internett fortsatt være en viktig arena for spredning av terroroppfordrende høyreekstrem propaganda.

SENTRALE BEGREPER

Utenforskap

Utenforskap betegner mennesker eller grupper som står på utsiden av fellesskapet. Det kan være personer som står utenfor skole- og arbeidsliv som har et svært begrenset sosialt nettverk eller som ikke opplever tilhørighet til storsamfunnet. Utenforskap er et strukturelt samfunnsproblem med store konsekvenser som er til hinder for at enkelte mennesker kan leve gode liv. Utenforskap kan ramme alle, men noen grupper er mer utsatt. Ulikhet i helse, utfordringer med rus, psykiske lidelser, lav deltakelse i fritidsaktiviteter, prestasjonspress, ulikhet i økonomi, samt ulike muligheter for å følge utdanningsløp og skaffe seg jobb, er eksempler på forhold som kan føre til utenforskap.

Forebygging av utenforskap viser seg å forebygge en lang rekke vansker og utfordringer. I denne planen snakker vi om utenforskap som gir ekstra sårbarhet for radikaliserings og voldelig ekstremisme.

Når det gjelder voldelig fundamentalisme, rekruttering og radikaliserings av unge med kulturell minoritetsbakgrunn, knyttes utenforskap ofte til det å forvalte en annen kultur, etnisitet eller religion enn majoriteten. Utenforskap kan også være et resultat av krysskulturelle utfordringer hvor man føler seg fastlåst mellom ulike norm og verdisystemer og opplever avmakt i forhold til identitetsforhandlinger og tilhørighet.

Radikalisering som fenomen

Voldelig ekstremisme og radikaliserings kan skje innenfor alle typer totalitære livssyn og politiske ideologier. Radikalisering er derfor ikke unikt for en enkelt religion, en etnisitet eller et miljø.

Radikalisering

Radikalisering er en «indre prosess» som under gitte forutsetninger kan føre til at en person i økende grad aksepterer bruk av vold for å nå politiske, ideologiske og religiøse mål. Prosessen kan være svært kompleks med mange faktorer som spiller inn eller en mer enkel prosess hvor noen få faktorer blir avgjørende. Avradikalisering er en prosess som under gitte forutsetninger kan føre til at en person i mindre grad aksepterer bruk av vold for å nå politiske, ideologiske og religiøse mål.

Radikaliseringstunnelen

Radikaliseringprosesser blir ofte beskrevet som det å gå inn i en tunnel. Inngangen til tunnelen er starten på radikaliseringsprosessen. De som kommer ut i den andre enden av tunnelen er det vi kaller «ferdigradikaliserte». De som er i radikaliseringsstunnelen kan støtte bruk av vold, oppfordre andre til å begå vold, eller i ytterste konsekvens utøve vold selv. Noen personer går bare så vidt inn i tunnelen for så å gå ut igjen. Andre går et stykke inn og blir der i årevis, eller kanskje hele livet. Hvor raskt en person beveger seg gjennom radikaliseringsstunnelen, vil variere.

Voldelig ekstremisme

Med voldelig ekstremisme menes personer og organisasjoner som er villige til å bruke vold for å nå sine politiske, ideologiske eller religiøse mål. Den voldelige ekstremismen kan være relatert til høyreekstremisme, venstreekstremisme, ekstrem islamisme m.m.

Fremmedkriger

En privatperson som har reist til konfliktsoner i utlandet hvor de kan ha deltatt i kamphandlinger uten å være en del av regulære, væpnede styrker.

Hatkriminalitet

Voldelig ekstremisme er hatkriminalitet. Hatkriminaliteten kan også omfatte trusler eller skadeverk, straffbare handlinger som helt eller delvis er motivert av negative holdninger til en person eller gruppes faktiske eller oppfattede etnisitet, religion, politiske tilhørighet, seksuelle orientering, kjønnsuttrykk eller nedsatte funksjonsevne.

Hatytringer

Det finnes ingen felles definisjon av hatefulle ytringer. Mange forstår hatytringer som ytringer som er av hatefulle eller diskriminerende art, og som retter seg mot en gruppe eller mot et individs reelle eller antatte gruppetilhørighet.

Hatefulle ytringer kan ha alvorlige konsekvenser for enkeltpersoner, grupper eller hele samfunnet. Noen av disse ytringene er lovlige og andre kan være ulovlige. Hva som anses som ulovlig varierer fra land til land. Straffbare hatytringer kategoriseres som hatkriminalitet.

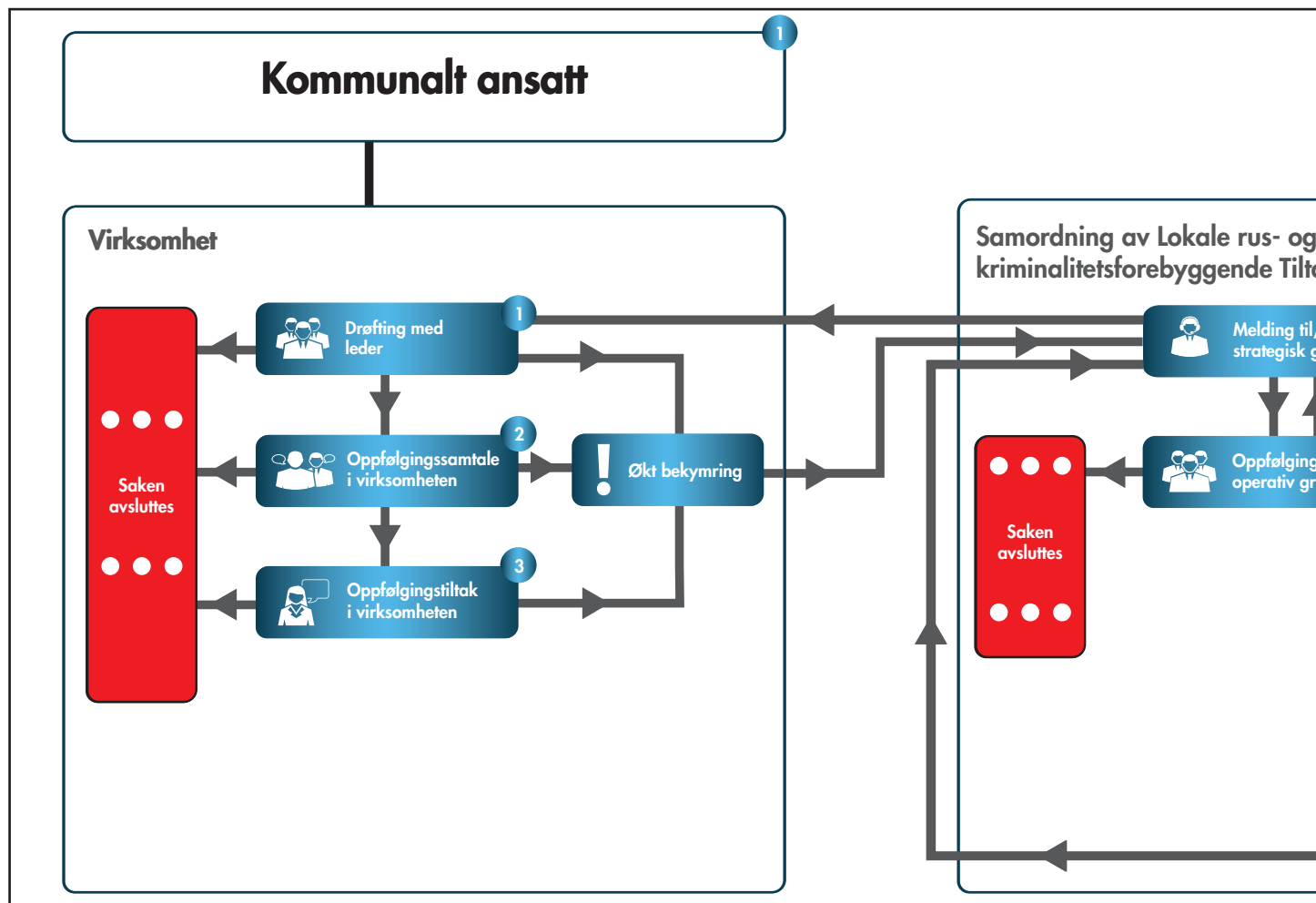
Hatefulle ytringer, mobbing, hets og annen negativ adferd grenser mot og overlapper hverandre til dels. Hatefulle ytringer skiller seg fra andre negative ytringer ved at de direkte eller indirekte formidler et budskap overfor en større gruppe. På den måten kan de ramme verdigheten, anseelsen og statusen til både enkeltpersoner og hele grupper i samfunnet.

Nettekstremisme

Radikalisering og voldelig ekstremisme på internett. Nettekstremismen består i å fremme ekstreme ideologier og ytringer på internett, som kan rammes av straffeloven § 135 om diskriminerende og hatefulle ytringer.

BEREDSKAP OG HANDLING «Hva gjør du ved en bekymring?»

1. Kommunalt ansatt

Hvis du er kommunalt ansatt og bekymret for hatytringer og voldelig ekstremisme hos en kollega eller en som bruker kommunale tjenester, skal du drøfte bekymringen med en leder. Formålet med samtalen er å konkretisere innholdet i bekymringen. Bruk sjekklistene i denne handlingsplanen; «Bekymringstegn» og «Risiko- og beskyttelsesfaktorer».

2. Oppfølgingssamtale i virksomheten

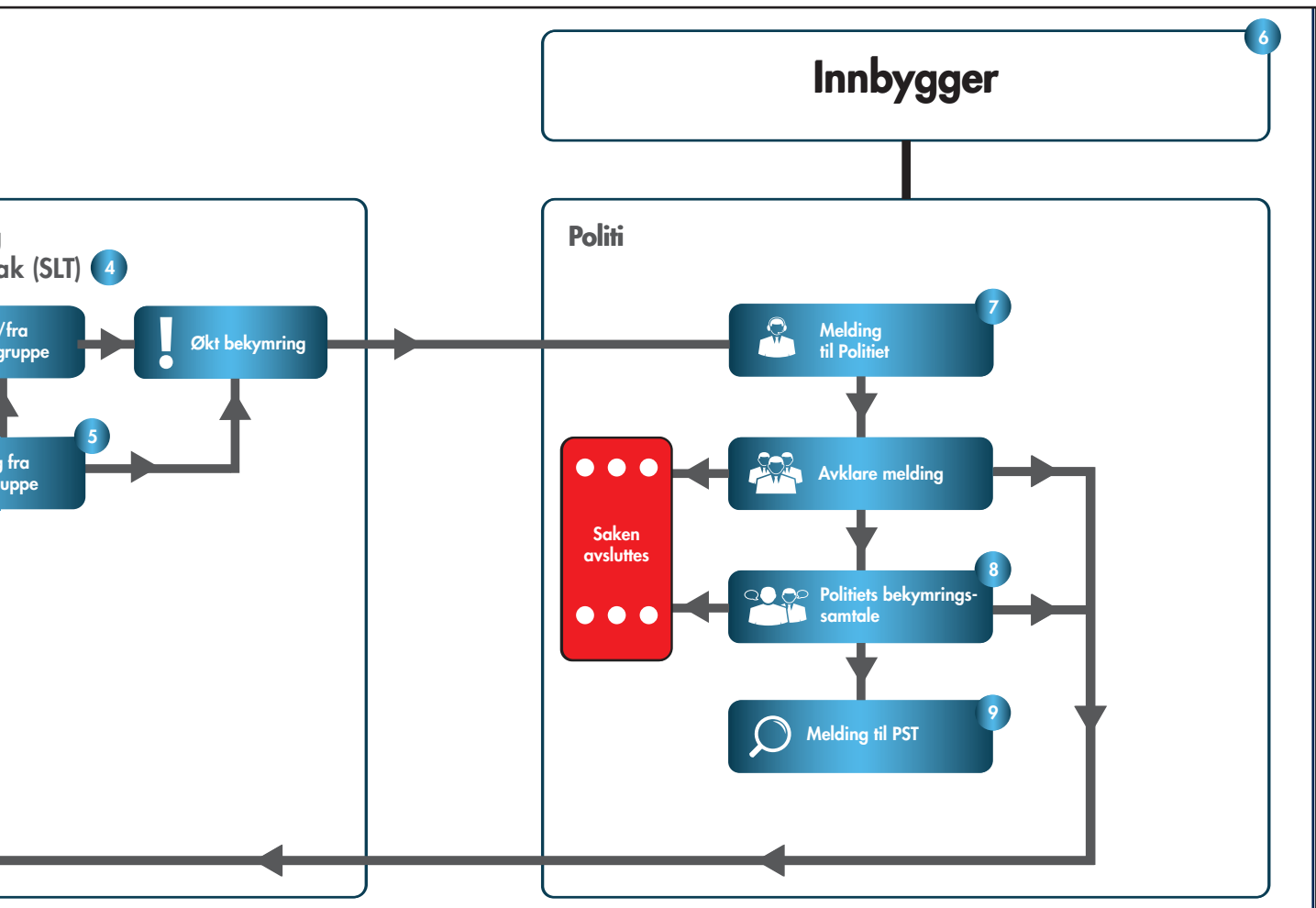
Det skal gjennomføres en oppfølgingssamtale med den du er bekymret for, før en eventuell melding sendes til kommunens strategisk gruppe for utenforskap, radikaliserings og voldelig ekstremisme. Oppfølgingssamtalen gjennomføres av den som identifiserte bekymringen og en leder. Denne typen samtaler kan være utfordrende. Derfor er det viktig å forberede seg godt, slik at ikke frykt for å gjøre feil blir et hinder for å gjennomføre samtalen. Et godt verktøy til forberedelse og gjennomføring av samtalen er regjeringens samtaleverktøy som du finner i kapittel 9 i nasjonal handlingsplan. Kommunens egen kompetansegruppe i slike saker kan også bistå i forberedelsen.

3. Oppfølgingstiltak i virksomheten

Det kommunale tjenestetilbudet gjelder for alle som bor i kommunen. Personer som er på vei inn i radikaliseringsstunnelen eller har deltatt i krigshandlinger og ønsker å komme ut av miljøet, har rett til bistand fra kommunen. Det kan være behov for ulike typer helsehjelp, utdanning, arbeid, fritid, sosial deltagelse og bolig.

4. Melding til strategisk gruppe

Når bekymringen er drøftet med leder må dere vurdere om den skal meldes til strategisk gruppe. Det skal også foreligge en vurdering om egen virksomhet har den nødvendige kompetansen og de riktige oppfølgingstiltakene (rettet mot person, pårørende/familie og nærmiljø) for å kunne håndtere den aktuelle bekymringen. I en eventuell melding skal personen det gjelder omtales anonymt, med mindre det foreligger samtykke eller avvergeplikten inntreffer. Den strategiske gruppen har beslutningsmyndighet i det forestående oppfølgingsarbeidet og beslutter om melding skal sendes til politiet. Den strategisk gruppen vil også kunne disponere personer eller tjenester fra et utvalg av kommunale tjenester i det kommende arbeidet.

5. Oppfølging av bekymringen i operativ gruppe

Personer i målgruppen vil ha ulike behov, ønsker og motivasjon når det gjelder oppfølging og bruk av tjenester fra kommune, stat, frivillige organisasjoner og trossamfunn. Hvis oppfølgingsbehovet er sammensatt vil den strategiske gruppen opprette en tverrfaglig operativ gruppe, bestående av representanter fra offentlig tjeneste og eventuelle andre tillitspersoner etter behov. Stammen av den operative gruppen vil ha kunnskap og kompetanse på utenforskap, radikaliserings og voldelig ekstremisme, samt hvordan håndtere mennesker i vanskelige situasjoner. Arbeidet vil bli koordinert av SLT-koordinator.

6. Innbygger

Er du innbygger i kommunen og er bekymret for økende grad av hatytringer og voldelig ekstremisme hos en venn, et familiemedlem, en nabo, en kollega, noen i din forening eller ditt trossamfunn kan du gjøre følgende:

- Gjør klart for deg selv hva som gjør deg urolig?
- Rådfør deg med politi, Alarmtelefon for barn og unge eller andre fagfolk

Du kan velge å være anonym når du drøfter din bekymring. Som privatperson har du ikke taushetsplikt slik helsepersonell og mange offentlig ansatte har. For viktige telefonnummer, se baksiden.

7. Melding til politiet

I de tilfeller en bekymring opprettholdes, skal saken meldes til politiet. Som innbygger kan du ta direkte kontakt. Kommunale virksomheter utarbeider selv meldingen, som SLT-koordinator (på vegne av den strategiske gruppen) formidler til politiet. De avklarer hvordan meldingen skal følges opp. Politiet informerer strategisk gruppe om utfallet av melding.

8. Politiets bekymringsamtale

Hvis politiet avdekker brudd på nasjonale lover eller internasjonal rett, eller er bekymret for hatytringer og voldelig ekstremisme kan politiet opprette straffesak, eller følge opp med avklarings- og evt. oppfølgingssamtaler. Politiet informerer strategisk gruppe om utfallet på bekymringsamtale.

9. Melding til PST

Alvorlige bekymringer meldes videre til PST av lokalt politi. Lokalt politi holder kommunen orientert om endringer i PST sine trusselvurderinger for vårt område.

KUNNSKAPSOVERSIKT

Informasjon fra departementene.

Dette er nettsiden til departementene med informasjon om radikaliserings og voldelig ekstremisme. Nettsiden er for deg som ønsker hjelp, råd eller kunnskap om radikaliserings og voldelig ekstremisme. Den kan være nyttig for ansatte i skoler, barnevern og politi, eller for andre som jobber med ungdom, foreldre og de unge selv.

www.radikalisering.no

Kunnskapsportal om radikaliserings og voldelig ekstremisme

En kunnskapsportal om prosesser inn og veier ut – radikaliserings og voldelig ekstremisme. Siden er utviklet og drives av RVTS øst.

www.utveier.no

Kriminalitetsforebygging og SLT-modellen

SLT-modellen er en modell for samordning av innsats som er rus- og kriminalitetsforebyggende. Modellen bidrar til koordinering av informasjon, kunnskap og ressurser.

<https://konfliktraadet.no/slt-modellen/>

RAN – Radicalisation awareness network

Et paraplynettverk under EU-kommisjonen og lokalisert i Amsterdam i Nederland. RAN samler mennesker involvert i å forhindre radikaliserings og voldelig ekstremisme i Europa.

https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network_en

Forebygging av terrorisme og annen kriminalitet – rapport.

Professor ved Politihøgskolen, Tore Bjørge, har gitt ut en kortfattet rapport, Forebygging av terrorisme og annen kriminalitet, hvor han presenterer strategier og en helhetlig modell for forebygging av terror, voldelig ekstremisme og kriminalitet. (Politihøgskolen 2011:1). Du finner rapporten her:

<https://phs.brage.unit.no/phs-xmlui/bitstream/handle/11250/175076/forebygging%20av%20terrorisme.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Samtaleverktøy – hvordan gå i dialog

Regjeringen har utviklet et eget samtaleverktøy med nyttige tips til forberedelse og gjennomføring av samtaler ved mistanke om at en person er i en radikaliseringsprosess. Samtaleverktøyet inneholder også lenke til en oversikt over veiledere og litteratur om samtalemetodikk. Du kan laste ned regjeringens samtaleverktøy her:

<https://www.regjeringen.no/no/sub/radikalisering/veileder/samtaleverktoy-hvordan-ga-i-dialog/id2398410/>

Hvordan håndtere hjemvendte fremmedkrigere og andre syriafarere?

Rapport er skrevet av Tore Bjørgo og Tina W. Christensen ved Senter for ekstremist- forskning ved UiO, på oppdrag fra Justis- og beredskapsdepartementet. Rapporten fra 2018 beskriver tiltak for ivaretagelse og oppfølging. Du finner rapporten her:

<https://www.sv.uio.no/c-rex/english/publications/c-rex-reports/hjemvendte-fremmedkrigere-c-rex-report-1-2018.pdf>

Fra utenforskap til inkludering

- et idéhefte fra KS som kan gi inspirasjon og tips til kommuner om hvordan forhindre utenforskap (september 2016):

<https://www.ks.no/contentassets/5ce373fd856544b9a4c0783f05756038/grunnlagsnotat-dialog-om-utenforskap-endelig.pdf>

VEDLEGG TIL PLANEN:**Mulige bekymringstegn**

I en radikaliseringsprosess vil det ofte være kombinasjoner av ulike bekymringstegn. Det er viktig å vurdere bekymringstegnene samlet og ut fra individets totalsituasjon. Ofte er det summen av flere bekymringstegn som danner grunnlag for bekymring. Her er noen tips til mulige bekymringstegn eller signaler. Listen er ikke utfyllende.

BEKYMRINGSTEGN**Uttalelser/ytringer****Eksempler**

- Intoleranse for andres synspunkter
- Fiendebilder - vi og dem
- Konspirasjonsteorier
- Hatretorikk
- Sympati for absolutte løsninger som avskaffelse av demokrati
- Legitimerer vold
- Trusler om vold for å nå politiske mål

Interesser/utseende/symbolbruk**Eksempler:**

- Appellerer til og søker etter ekstremistisk materiale på nett
- Endrer utseende, klesdrakt m.m.
- Benytter symboler knyttet til ekstremistiske idealer og organisasjoner
- Slutter på skolen, med fritidsaktiviteter m.m.

Aktiviteter**Eksempler**

- Opptatt av ekstremisme på internett og sosiale medier
- Deltar på demonstrasjoner og voldelige sammenstøt med andre grupper
- Bruker trusler og vold som følge av ekstremisme
- Hatkriminalitet
- Reisevirksomhet som kan føre til økt radikaliserings og kontakt med ekstremister

Venner og sosiale nettverk**Eksempler:**

- Endrer nettverk og omgangskrets
- Omgås med personer og grupper som er kjent for ekstremisme
- Omgås i grupper der det utøves trusler vold og/eller annen kriminell virksomhet
- Medlem i ekstremistiske grupper, nettverk og organisasjoner

Generelle risiko- og beskyttelsesfaktorer

Mange av de samme risikofaktorene som er knyttet til rus, kriminalitet og marginalisering, kan gjøre seg gjeldene i radikaliseringsfeltet. Det er viktig å ta bekymringstegnene som vist over på alvor, selv om den enkelte ikke har noen av de nevnte risikofaktorene knyttet til seg.

Nedenfor finner du mulige risikofaktorer:

	RISIKOFAKTORER	BESKYTTENDE FAKTORER
Personlige faktorer	<ul style="list-style-type: none"> Marginalisert/diskriminert Mangler tilhørighet/søker tilhørighet Skolerelaterte problemer Psykiske problemer Mangler kunnskap Traumatiske opplevelser Søkende etter svar Individuell sårbarhet Betrakter seg selv som offer Mangler selvkontroll/ impulsiv 	<ul style="list-style-type: none"> Reflektert ungdom Skoleflink Hobbyer eller aktiv i idrett Mestringsfølelse Robust Opplevelse av mening Selvillit Livskvalitet God helse
Familiemessige faktorer	<ul style="list-style-type: none"> Påvirkning av transnasjonalt familieliv og nettverk Dårlig samspill i familien Foreldre som sliter i foreldrerollen Sosiale problemer i familien Psykiske problemer i familien Rusmisbruk Fattigdom eller arbeidsledighet Vold eller annen omsorgssvikt Ekstreme sympatier hos venner, familie eller slekt 	<ul style="list-style-type: none"> Ressurssterk familie Høy sosioøkonomisk status Støttende foreldre God kommunikasjon og samspill
Sosiale faktorer	<ul style="list-style-type: none"> Lav sosial status Mangler tilhørighet/søker tilhørighet Marginalisert ungdom Opplevd diskriminering Negativ påvirkning av venner Liten/ingen deltakelse i sosiale felleskap Arbeidsledig Livsstil som omfatter kriminalitet Utrygt lokalområde 	<ul style="list-style-type: none"> Positiv påvirkning av venner Er i arbeid Går på skolen Prososiale venner Deltakelse i storsamfunnet Deltakelse i organiserte eller/og uorganiserte aktiviteter. Trygt lokalområde
Motivasjonsfaktorer	<ul style="list-style-type: none"> Behov for felleskap Anerkjennelse Spennning Beskyttelse Ekstremistiske forbilder Føler at ens religion, kultur, land, nasjon m.m. er under angrep 	

	RISIKOFAKTORER	BESKYTTENDE FAKTORER
Ideologiske og kulturelle faktorer	Politisk debatt – kulturell identitet Misnøye med sosial og økonomisk urettferdighet Legitimering og rettferdiggjøring av vold for å nå mål Sympati for absolutte løsninger som avskaffelse av demokrati. Konspirasjonsteorier Polariserende fiendebilder	Forståelse for demokrati, valgfrihet, toleranse og respekt for mangfold. Kritisk til kilder og informasjon

Tiltak og prioriterte områder

Med bakgrunn i et oppdatert utfordringsbilde og tidligere erfaringer fra de kommunene som utgjør dagens Drammen, vil tre områder for tiltak bli prioritert: Forebyggende satsing, håndtering av radikaliserte og deres pårørende og kompetanseheving og samarbeid.

De prioriterte områder har tiltak som er konsentrert om

- hva vi kan gjøre for å forhindre at barn og unge faller utenfor
- hva vi kan gjøre for å oppdage og hjelpe de som har falt utenfor
- Tiltak og prioriterte områder evalueres og revideres årlig. Handlingsplanen videreutvikles med nye og konkrete tiltak i samarbeid mellom kommunen, politiet og aktuelle aktører.

Forebyggende satsing:

TILTAK	MÅLSETTING	ANSVAR
Dialog med Drammens trossamfunn	Jevnlig dialog skal bidra til økt forståelse og toleranse for hverandres ulikheter og skape grunnlag for samarbeid på flere områder	Et kontinuerlig arbeid for mange aktører
Utvikling av en felles nettressurs for faglige rutiner og ressurser	En felles nettressurs for faglige rutiner og ressurser skal være en oppdatert, faglig sterk og brukervennlig plattform	Forebyggende tjenester Skolene Barnehagene

Håndtering av radikaliserte og deres pårørende:

TILTAK	MÅLSETTING	ANSVAR
Etablering av strategisk gruppe	Bekymringer skal få en rask vurdering og håndtering	SLT
Etablering av operativ gruppe	Bekymringer skal få en rask vurdering og håndtering	SLT

Utarbeide en veileder for oppfølging av enkeltpersoner og deres pårørende	Oppfølging av radikaliserede enkeltpersoner og deres pårørende skal gis en enhetlig håndtering	Strategisk gruppe
---	--	-------------------

Kompetanse og samarbeid om utenforskap, radikaliserings og voldelig ekstremisme:

TILTAK	MÅLSETTING	ANSVAR
Kompetanseheving for strategisk gruppe og nøkkelpersoner i arbeidet	Strategisk gruppe og andre nøkkelpersoner i arbeidet er kompetente og oppdaterte om arbeid med utenforskap og radikaliserings	SLT Samarbeid med SaLTo Aktuelle faginstanser
Samarbeid med Buskerud friomsorgskontor for oppfølging av radikaliserede innsatte	Innbyggere i Drammen skal sikres en helhetlig oppfølging før løslatelse når det er bekymringer for negativ radikal utvikling	SLT Buskerud friomsorgskontor, Drammen

**DRAMMEN
KOMMUNE**